

RAZVRŠČANJE Z DOMINANTNIMI MNOŽICAMI

Grupiranje (ang. Clustering) je postopek razvrščanja predmetov znotraj razreda v podrazrede (cluster) tako da so si predmeti znotraj istega podrazreda bolj podobni med sabo kot so si podobni z elementi iz ostalih podrazredov.

Problem združevanja lahko opišemo z uteženim grafom, ki ga definiramo kot trojico $G=(V,E,w)$, kjer je $V=\{1,\dots,n\}$ končna množica vozlišč, $E\subseteq V\times V$ množica usmerjenih povezav in $\omega : E \rightarrow \mathbb{R}$ funkcija, ki vsakemu vozlišču dodeli neko vrednost (težo). Vozlišča grafa G ustrezajo predmetom, ki jih je potrebno združevati.

Povezave predstavljajo kateri predmeti so med seboj povezani, utežene povezave pa odražajo podobnosti med povezanimi predmeti. Poleg tega matrika $A_{ij} = \omega(i,j)$ za vse $i,j \in V$ predstavlja podobnost med vozlišči. Imenujemo jo matrika podobnosti.

Osnovni lastnosti, ki morata zadostovati gruči sta

- Notranja homogenost: elementi, ki pripadajo gruči si morajo biti med seboj podobni
- Maksimalnost: gruče ne moremo dodatno razširiti z uvedbo zunanjih elementov

DEFINICIJE

Naj graf G predstavlja primer združevanja množic in naj bo $C \subseteq V$ neprazna podmnožica. Povprečna utežena vhodna stopnja glede na C je definirana kot

$$awindeg_C(i) = \frac{1}{|C|} \sum_{j \in C} A_{ij}$$

kjer $|C|$ predstavlja velikost množice C . Za $j \in C$ definiramo

$$\phi_C(i,j) = A_{ij} - awindeg_C(j)$$

Funkcija $\phi_C(i,j)$ je mera relativne podobnosti elementa i z elementom j glede na povprečno povezanost elementa i z elementi iz C .

Težo predmeta i glede na množico C definiramo kot

$$W_C(i) = \begin{cases} 1 & ; \text{ če } |C| = 1 \\ \sum_{j \in C \setminus \{i\}} \phi_C(i,j) W_{C \setminus \{i\}}(j); & \text{ sicer} \end{cases}$$

Vrednosti $W_C(i)$ nam pove koliko podpore prejme element i od elementov $C \setminus \{i\}$ glede na skupno podobnost z elementi iz $C \setminus \{i\}$. Pozitivne vrednosti nam povedo da je i močno koleriran z $C \setminus \{i\}$.

Skupna teža množice C pa je definirana z

$$W(C) = \sum_{i \in C} W_C(i)$$

Definicija 1 (dominantna množica)

Neprazni množici $C \subseteq V$ za katero je $W(T) > 0$ za vsako neprazno množico $T \subseteq C$ pravimo dominantna množica, če velja:

1. $W_C(i) > 0$ za vse $i \in C$
2. $W_{C \cup \{i\}}(i) < 0$ za vse $i \notin C$

POVEZAVA S TEORIJO OPTIMIZACIJE

Če se omejimo na simetrične povezanosti, torej A je simetrična matrika, potem lahko dominantno množico zapišemo kot rešitev naslednjega standardnega kvadratičnega programa

$$\begin{aligned} \max f(x) &= x^T A x \\ \text{p.p. } x &\in \Delta \subset \mathbb{R}^n \end{aligned}$$

Kjer je $\Delta = \{x \in \mathbb{R}^n : \sum_{j \in V} x_j = 1 \text{ in } x_j \geq 0 \text{ za vsak } j \in V\}$ standardni simpleks iz $\mathbb{R}^n$.

Pravimo, da je x rešitev zgornjega problema če obstaja soseščina x -a $U \subseteq \Delta$ za katero je $f(x) > f(z)$ za vsak $z \in U \setminus \{x\}$. Podpora $\sigma(x)$ za $x \in \Delta$ je definirana kot indeksna množica pozitivnih komponenta vektorja x , torej $\sigma(x) = \{i \in V : x_i > 0\}$.

Definicija2 (otežen vektor)

Za neprazno podmnožico C množice V lahko definiramo otežen vektor $x^C \in \Delta$ če ima množica C pozitivno skupno težo $W(C)$. V tem primeru je

$$x_i^C = \begin{cases} \frac{W_C(i)}{W(C)} & \text{če } i \in C \\ 0 & \text{sicer} \end{cases}$$

Za dominantno množico lahko torej vedno definiramo otežen vektor.

Izrek1

Če je C dominantna množica A , potem je njen otežen vektor x^C rešitev zgornjega problema. Obratno, če je x^* rešitev zgornjega problema potem je njegova podpora $\sigma = \sigma(x^*)$ dominantna množica od A pri pogoju da je $W_{\sigma \cup \{i\}}(i) \neq 0$ za vse $i \notin \sigma$.

POVEZAVA S TEORIJO GRAFOV

Naj bo $G=(V,E)$ neusmerjen graf, kjer je $V=\{1,2,...,n\}$ množica vozlišč in $E \subseteq V \times V$ množica povezav v grafu. Dve vozlišči $u, v \in V$ sta sosednju če $(u, v) \in E$. Podmnožici vozlišč $C \subseteq V$ pravimo klika, če so si vsa vozlišča iz te množice med seboj sosednja.

Klika C na neusmerjenem grafu F je največja (maximal), če ne obstaja klika D na grafu G , tako da $C \subseteq D$ in $C \neq D$. Klika C imenujemo maksimalna (maximum) klika, če ne obstaja

klika na grafu G , ki bi vsebovala več vozlišč kot največja klika C . Število vozlišč v maksimalni kliki imenujemo klično število (clique number) in ga označimo z $\omega(G)$.

Matrika sosednosti grafa G je kvadratna matrika A_G , kjer je $(A_G)_{i,j} = 1$, če $(i, j) \in E$, sicer pa $(A_G)_{i,j} = 0$.

Na matriko sosednosti v neusmerjenem grafu lahko gledamo kot na matriko podobnosti v problemu razvrščanja in posledično lahko uporabimo dominantno množico da najdemo združbe znotraj grafa.

Glede na povezavo z teorijo optimizacije, upoštevamo naslednji kvadratični program

$$\begin{aligned} \max f_\alpha(x) &= x^T (A_G + \alpha I) x \\ \text{p.p.} \quad x &\in \Delta \subset \mathbb{R}^n \end{aligned}$$

Kjer je I identična matrika, α realno število in Δ simpleks.

Izrek2

naj bo graf G neusmerjen z matriko sosednosti A_G in naj bo $0 < \alpha < 1$. Vsaka največja klika C grafa G je dominantna množica od $A_\alpha = A_G + \alpha I$. Obratno, če je C dominantna množica od A_α potem je C največja klika v G .